

Határozatok Tára

MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. március 3.¹

C-681/13. sz. ügy

**Diageo Brands BV
kontra
Simiramida-04 EOOD**

(a Hoge Raad der Nederlanden [Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 44/2001/EK rendelet — A határozatok elismerése és végrehajtása — Megtagadási okok — A megkeresett állam közrendjébe ütközés — Az Unió közrendje — Egy másik tagállami bíróságtól származó, az uniós védjegyjoggal ellentétes határozat — A szellemi tulajdonjogok érvényesítése — 2004/48/EK irányelv — Költségek”

I – Bevezetés

1. A jelen ügyben a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia) előzetes döntéshozatal céljából több, elsődlegesen a 44/2001/EK rendelet² 34. cikke 1. pontjának értelmezésére vonatkozó kérdést intézett a Bírósághoz; e rendelkezés szerint a határozat nem ismerhető el, amennyiben az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kérik. Pontosabban arról van szó, hogy az a körülmény, hogy a származási államban hozott valamely határozat ellentétes az uniós joggal, igazolja-e azt, hogy e határozatot nem ismerik el a megkeresett államban, azzal az indokkal, hogy az sérti ezen állam közrendjét. A jelen ügy lehetőséget kínál a Bíróság számára, hogy továbbfejlessze azokat a legutóbb az Apostolides-ítéletben³ megfogalmazott szempontokat, amelyeket a megkeresett állam bíróságának figyelembe kell vennie annak értékelése érdekében, hogy fennáll-e ezen állam közrendjének nyilvánvaló sérelme, amennyiben e jogsértés az uniós jog szabályainak megsértéséből ered.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.).

3 — C-420/07 ítélet (EU:C:2009:271, 60. pont).

II – Jogi háttér

A – A 44/2001 rendelet

2. A 44/2001 rendelet (6), (16) és (17) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(6) A polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok szabad mozgásának biztosítása érdekében szükséges és célszerű, hogy a joghatóságra, valamint a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályokat kötelező és közvetlenül alkalmazandó közösségi jogi aktus rendezze.

[...]

(16) Az igazságszolgáltatás iránt a Közösségben táplált kölcsönös bizalom azt indokolja, hogy a tagállamokban hozott határozatokat – a vitás eseteket kivéve – automatikusan, bármilyen külön eljárás nélkül elismerjék.

(17) Ugyancsak a kölcsönös bizalom elve alapján az egyik tagállamban hozott határozat más tagállamban történő végrehajtására szolgáló eljárásnak hatékonnak és gyorsnak kell lennie. E célból a határozat végrehajthatóságát megállapító nyilatkozatot a rendelkezésre bocsátott iratok tisztán formai ellenőrzését követően gyakorlatilag automatikusan ki kell bocsátani anélkül, hogy a bíróság lehetőséget kapna arra, hogy hivatalból a végrehajtást e rendelet alapján kizáró okra hivatkozzon.”

3. A 44/2001 rendelet 33. cikkének (1) bekezdése, 34. cikkének 1. és 2. pontja, valamint 36. cikke az „Elismerés és végrehajtás” című III. fejezetben található.

4. E rendelet 33. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban hozott határozatot más tagállamban külön eljárás nélkül elismerik.”

5. Az említett rendelet 34. cikkének 1. és 2. pontja a következőképpen rendelkezik:

„A határozat nem ismerhető el, amennyiben:

- 1) az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak az államnak a közrendjével, ahol az elismerést kéri;
- 2) a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben [helyesen: megfelelő időben és módon] ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését [helyesen: a határozat ellen nem nyújtott be jogorvoslatot], annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá”.

6. Ugyanezen rendelet 36. cikke értelmében:

„A külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.”

B – A 2004/48/EK irányelv

7. A 2004/48/EK irányelv⁴ 1. cikke azt írja elő, hogy ez az irányelv „azokról az intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról szól, amelyek a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek”, azzal, hogy e kifejezés magában foglalja „az iparjogvédelmi jogokat”.

8. Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése azt mondja ki, hogy az ebben az irányelvben foglalt intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat „a közösségi jogban és/vagy az érintett tagállam nemzeti jogában foglalt bármely szellemi tulajdonjog megsértése esetén” kell alkalmazni.

9. Az említett irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében azoknak a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak, amelyeket a tagállamok kötelesek elfogadni, „hatásosnak, arányosnak és elrettentőnek [helyesen: visszatartó hatásúnak] kell lenniük, és úgy kell őket alkalmazni, hogy a jogszerű kereskedelemnek ne állítsanak korlátokat, és hogy az azokkal való visszaélés esetére biztosítékok rendelkezésre álljanak”.

10. Ennek érdekében a 2004/48 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése azt írja elő a tagállamok számára, hogy biztosítsák, hogy az illetékes bíróságok bizonyos feltételek mellett „azonnali és hatékony ideiglenes intézkedéseket rendelhessenek el a feltételezett jogsértésre vonatkozó releváns bizonyítékok biztosítása érdekében”. Ugyanezen rendelkezés kiemeli, hogy ezek az intézkedések magukban foglalhatják „a jogsértő áruk [...] fizikai lefoglalását”. Ehhez hasonlóan, az irányelv „Ideiglenes és óvintézkedések” című 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja azt írja elő a tagállamok számára, hogy biztosítsák, hogy a bíróságok a felperes kérelmére „elrendelhessék a szellemi tulajdonjogot feltehetően sértő áruk lefoglalását vagy kiadását, hogy forgalomba hozatalukat és forgalmazásukat megakadályozzák”. Ugyanezen irányelv 7. cikkének (4) bekezdése és 9. cikkének (7) bekezdése azt írja elő, hogy „amennyiben a továbbiakban megállapítják, hogy nem történt szellemi tulajdonjogi jogsértés, vagy annak veszélye nem állt fenn”, a bíróságok „az alperes kérelmére elrendelik, hogy a felperes nyújtson megfelelő kártérítést az alperes számára az ilyen intézkedések által okozott károkért”.

11. A költségeket illetően a 2004/48 irányelv 14. cikke a következőket mondja ki:

„A tagállamok biztosítják, hogy a nyertes fél oldalán felmerülő ésszerű és arányos költségeket főszabályként a vesztes fél viselje, ha méltányossági okok ennek nem mondanak ellent.”

III – Az alapeljárás tényállása, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

12. Az amszterdami (Hollandia) székhelyű Diageo Brands BV (a továbbiakban: Diageo Brands) többek között a „Johnny Walker” védjegy jogosultja. Bulgáriában e védjeggyel ellátott whiskyt forgalmaz egy kizárólagos helyi importőrön keresztül.

13. A várnai (Bulgária) székhelyű Simiramida-04 (a továbbiakban: Simiramida) alkoholos italokat forgalmaz.

14. 2007. december 31-én egy, a Simiramidának címzett, 12 096 üveg „Johnny Walker” whiskyt tartalmazó konténer érkezett Grúziából a bulgáriai Várna kikötőjébe. A Diageo Brands úgy ítélte meg, hogy az ezen üvegekből álló rakomány Bulgáriába történő behozatala bitorlást valósít meg azon védjegy tekintetében, amelynek jogosultja, ezért kérte, és 2008. március 12-én meg is kapta a Sofiyski gradski sad (szófiaei elsőfokú bíróság, Bulgária) engedélyét a szóban forgó whiskyrakomány lefoglaltatására.

4 — A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.).

15. 2008. május 9-én a Simiramida fellebbezésének eredményeként a Sofiyski apelativen sad (szófiai fellebbviteli bíróság) hatályon kívül helyezte a lefoglalásról szóló 2008. március 12-i végzést.

16. 2008. december 30-i és 2009. március 24-i határozatával a Varhoven kasatsionen sad (bolgár legfelsőbb bíróság) alaki okokból elutasította a Diageo Brands által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet.

17. A whiskyrakománynak a Diageo Brands kérelmére fogatosított lefoglalását 2009. április 9-én megszüntették.

18. A Diageo Brands által a Simiramidával szemben indított, védjegybitorlás miatti érdemi eljárásban a Sofiyski gradski sad 2010. január 11-i határozatával elutasította a Diageo Brands kérelmeit. Ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a Sofiyski gradski sad az ügy körülményeinek vizsgálata nélkül úgy döntött, hogy a Varhoven kasatsionen sad 2009. június 15-i értelmező határozatából kitűnik, hogy a védjegyjogosult hozzájárulásával az Európai Gazdasági Térségen (EGT) kívül forgalomba hozott termékek Bulgáriába történő behozatala nem jelenti a védjegy által biztosított jogok megsértését. A Sofiyski gradski sad megállapította, hogy a bolgár eljárásjog alapján kötve van az említett értelmező határozathoz.

19. A Diageo Brands nem nyújtott be fellebbezést a Sofiyski gradski sad 2010. január 11-i fenti határozatával szemben, amely így jogerőre emelkedett.

20. Az alapeljárásban a Simiramida a holland bíróságok előtt több mint 10 millió euró összegű kártérítés megfizetését követeli azon kár után, amelyet a Diageo Brands által kért lefoglalás következtében elszenvedett. A Simiramida keresetét a Sofiyski gradski sad 2010. január 11-i határozatára alapítja, amelyben az megállapította e lefoglalás jogellenességét. Védekezéséül a Diageo Brands előadja, hogy e határozat nem ismerhető el Hollandiában, mivel az a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja értelmében nyilvánvalóan ellentétes a közrenddel. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy 2010. január 11-i határozatában a Sofiyski gradski sad nyilvánvalóan tévesen alkalmazta az uniós jogot egy már eleve hibás értelmező határozatra támaszkodva, amelyet a Varhoven kasatsionen sad az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés előterjesztésére irányuló kötelezettségét megsértve hozott meg.

21. 2011. március 2-i határozatával a rechtbank d'Amsterdam (amszterdami elsőfokú bíróság) helyt adott a Diageo Brands érvelésének, és elutasította a Simiramida keresetét.

22. A Simiramida által benyújtott fellebbezés alapján a Gerechtshof te Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) 2012. június 5-i határozatával megváltoztatta a rechtbank d'Amsterdam határozatát, és úgy döntött, hogy a Sofiyski gradski sad 2010. január 11-i határozatát el kell ismerni Hollandiában. Úgy döntött ugyanakkor, hogy a kártérítési kereset elbírálását felfüggeszti.

23. A Diageo Brands fellebbezése alapján eljáró Hoge Raad der Nederlanden (holland legfelsőbb bíróság) megállapította, hogy a felülvizsgálati eljárásban a „felek egyetértenek abban, hogy a bolgár legfelsőbb bíróság 2009. június 15-i értelmező határozata ellentétes az uniós joggal”, valamint hogy „a Diageo Brands [...] bemutatta a [Varhoven kasatsionen sad] 2012. április 26-i újabb értelmező határozatát, amely kifejezetten megerősítette a 2009. június 15-i értelmező határozatot”.

24. A Hoge Raad der Nederlanden e körülmények között döntött úgy a 2013. december 20-án hozott, és a Bíróság Hivatalához 2013. december 23-án érkezett ítéletében, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [44/2001] rendelet 34. cikkének 1. pontját, hogy ezen elutasítási indok arra az esetre is kiterjed, amikor a származási tagállam bíróságának határozata nyilvánvalóan ellentétes az uniós joggal, és ezt az említett bíróság felismerte?

- 2) a) Úgy kell-e értelmezni a [44/2001] rendelet 34. cikkének 1. pontját, hogy az ezen elutasítási indokra való sikeres hivatkozást kizárja az a körülmény, hogy az ezen elutasítási indokra hivatkozó fél a határozat származási államában elmulasztotta jogorvoslati lehetőségeinek igénybevételét?
- b) A 2. a) kérdésre adandó igenlő válasz esetén: megváltozik-e ez akkor, ha a jogorvoslati lehetőségek igénybevétele a határozat származási államában értelmetlen volt, mert feltételezendő, hogy az nem vezetett volna más határozat meghozatalára?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a [2004/48] irányelv 14. cikkét, hogy e rendelkezés hatálya a felek kártérítési követelés tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében valamely tagállamban felmerülő költségeire is kiterjed, ha a követelés és az azzal szembeni védekezés az alperesnek a lefoglalás és az általa védjegyjogának érvényesítése céljából egy másik tagállamban kiadott közlemények miatti felelősségével kapcsolatos, és ezzel összefüggésben felmerül az utóbbi tagállam bírósága határozatának az elsőként említett tagállamban történő elismerésére vonatkozó kérdés?”

25. Az alapeljárás felei mellett a német és a lett kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket.

26. A 2014. december 9-én tartott tárgyalás során az alapeljárás felei és a Bizottság nevében terjesztettek elő szóbeli észrevételeket.

IV – Elemzés

27. Előzetesen, a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések meghatározó vetületeinek elemzése előtt megvizsgálom azokat az előfeltevéseket, amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság a döntését alapítja.

A – Előzetes megfontolások

28. Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróság feladata a jogvita alapjául szolgáló tényállás megállapítása, és ebből a meghozandó határozatra vonatkozó következmények levonása.⁵

29. Az uniós és nemzeti bíróságok hatáskörmegosztásának keretében ugyanis főszabály szerint a nemzeti bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben teljesülnek-e az uniós norma alkalmazását maguk után vonó ténybeli feltételek. Ugyanakkor a Bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálása során szükség esetén pontosításokat adhat, amelyek célja, hogy iránymutatást adjanak a nemzeti bíróságnak az értelmezés során.⁶

30. E feltételek mellett a Bíróság feladata, hogy megválaszolja az uniós jog értelmezésére irányuló kérdéseket, amelyeket előzetes döntéshozatal céljából a nemzeti bíróság terjesztett elé, utóbbira hagyva az előtte folyamatban lévő jogvita konkrét körülményeinek feltárását.⁷

5 — Lásd többek között: WWF és társai ítélet (C-435/97, EU:C:1999:418, 32. pont); Danosa-ítélet (C-232/09, EU:C:2010:674, 33. pont).

6 — Lásd ebben az értelemben: Haim-ítélet (C-424/97, EU:C:2000:357, 58. pont); Vatsouras és Koupatantze ítélet (C-22/08 és C-23/08, EU:C:2009:344, 23. pont); Danosa-ítélet (EU:C:2010:674, 34. pont).

7 — Danosa-ítélet (EU:C:2010:674, 36. pont).

31. E tekintetben rámutatok, ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból is kitűnik, hogy az ott szereplő kérdések több előfeltevésen alapulnak, mégpedig azon, hogy a Sofiyski gradski sad 2011. január 11-i határozata, és a Varhoven kasatsionen sad 2009. június 15-i értelmező határozata, amelyen a Sofiyski gradski sad határozata alapul, ellentétes az uniós joggal.⁸ Ezenkívül, a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a Varhoven kasatsionen sad által 2012. április 26-án hozott második értelmező határozat, amelyben kifejezetten megerősítették az első értelmező határozatot, szintén ellentétes az uniós joggal.

32. Márpedig, ahogy az a Bizottság tárgyaláson megerősített írásbeli észrevételeiből kitűnik, az általa a Varhoven kasatsionen sad ítélkezési gyakorlata és a 2008/95/EK irányelv⁹ 5. cikkének összeegyeztethetősége tekintetében indított kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás során a Bizottság megvizsgálta e bíróság két értelmező határozatát. E vizsgálat eredményeként a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy mind a 2009. június 15-i, mind pedig a részletesebb 2012. április 26-i értelmező határozat összeegyeztethető az uniós joggal. Ez az elemzés lehetővé tette a Bizottság számára, hogy befejezze a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást. Ekképpen, a Bizottság szerint az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő azon megállapítás, amely szerint a Varhoven kasatsionen sad 2009. június 15-i értelmező határozata ellentétes az uniós joggal, nem pontos. Nem zárhatom tehát ki azt, hogy végül a Sofiyski gradski sad tévesen alkalmazta ezt a határozatot.

33. Ami a Sofiyski gradski sad 2010. január 11-i határozatát illeti, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a felek lényegében láthatóan egyetértenek abban, hogy e határozat ellentétes a 89/104 irányelv 5. cikkével.¹⁰ E cikk ugyanis lehetővé teszi a védjegyjogosult számára, hogy bárkivel szemben fellépjen többek között az e védjegyet viselő áruk behozatalát, eladásra való felkínálását, forgalomba hozatalát, valamint forgalomba hozatal céljából történő raktáron tartását illetően.¹¹ A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint e cikket úgy kell értelmezni, hogy a védjegyjogosult felléphet az e védjeggyel ellátott eredeti áruk EGT-n belüli első, hozzájárulása nélkül történő forgalomba hozatalával szemben.¹²

34. Ezen előzetes megjegyzések fényében, és figyelemmel a kérdést előterjesztő bíróság által feltett egyes kérdések közötti kapcsolatra, az első és a második, a 44/2001 rendelet 34. cikke 1. pontjának értelmezésére vonatkozó kérdést először, és együttesen vizsgálom. A 2004/48 irányelv 14. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdésre ezt követően térek ki.

8 — A Simiramida által a tárgyalás során megfogalmazott szóbeli észrevételekből kitűnik, hogy a Varhoven kasatsionen sad értelmező határozata kötelező erővel bír minden alsóbb szintű bíróság számára.

9 — A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 299., 25. o.), amely hatályon kívül helyezte és felváltotta a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelvet (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o., helyesbítés: HL 1989. L 207., 44. o.).

10 — Szóbeli észrevételeiben a Simiramida jelezte, hogy nem ért egyet az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő ezen állítással. Ugyanakkor írásbeli és szóbeli észrevételeiből következik, hogy álláspontja szerint a Sofiyski gradski sad tévesen alkalmazta a 89/104 irányelv 5. cikkét.

11 — E jog kimerülésének feltételeit később a Bíróság ítélkezési gyakorlata határozta meg. Lásd többek között: Honda Giken Kogyo Kabushiki Kaisha végzés (C-535/13, EU:C:2014:2123).

12 — Lásd többek között: Class International ítélet (C-405/03, EU:C:2005:616, 58. pont); Canon-végzés (C-449/09, EU:C:2010:651, 19. és 26. pont).

B – Az első és második kérdésről

35. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az a körülmény, hogy a származási államban hozott határozat ellentétes az uniós joggal, igazolja-e azt, hogy e határozatot nem ismerik el a megkeresett államban, azzal az indokkal, hogy az sérti ezen állam közrendjét. E bíróság továbbá azt kívánja megtudni, hogy a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás bírósága figyelembe veheti-e, illetve köteles-e figyelembe venni azt a tényt, hogy a határozatnak a megkeresett államban való elismerését kifogásoló személy nem élt a származási államban rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekkel.

36. E kérdések megválaszolása érdekében előzetesen meg kell vizsgálni, hogy melyek azok a szempontok, amelyek alapján a megkeresett állam bíróságának értékelnie kell, hogy fennáll-e közrendjének nyilvánvaló megsértése. Lényegében a Bíróságnak a 44/2001 rendelet értelmében vett „közrend” fogalmát illetően kialakított ítélkezési gyakorlatában az ezen értékeléshez szükséges elemek meghatározásáról van szó.

1. A „közrend” fogalmával kapcsolatos előzetes észrevétel

37. A jelen ügyben a Bíróság elé terjesztett kérdés a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja értelmében vett „közrend” fogalmának értelmezésével kapcsolatos, vagyis a határozat megkeresett állam általi elismerésének szakaszát érinti.

38. A „közrend” fogalmát illetően, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, bár a tagállamok a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában foglalt fenntartás értelmében elvileg saját nemzeti szempontjaiknak megfelelően, szabadon határozhatják meg közrendi követelményeiket, e fogalom korlátai a rendelet értelmezésével kapcsolatos kérdéseket képeznek. Így, bár nem a Bíróságra tartozik az, hogy meghatározza valamely tagállam közrendjének tartalmát, az már rá hárul, hogy ellenőrizze azokat a korlátokat, amelyek között a tagállam bírósága e fogalom alkalmazásához folyamodhat annak érdekében, hogy ne ismerjen el valamely, más tagállam bíróságától származó határozatot.¹³

39. Az alapeljárásban a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a származási állam bírósága megsértette az uniós jog egy anyagi jogi szabályát, mégpedig a 89/104 irányelv 5. cikkét. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a közrend megsértése valójában az uniós jog megsértésére vonatkozik. Ebből következik, hogy a szóban forgó jogsértés nem a nemzeti közrendet érinti az elismerés szakaszában, hanem az Unió közrendjét, amely maga is a nemzeti közrend részét képezi.¹⁴ Ily módon, az Unióra bízott feladatok teljesítését, és különösen a belső piac működését szolgáló egyes alapvető rendelkezések igazolják többek között valamely választottbírósági ítélet elismerésének megtagadását.¹⁵ Ugyanis bár az egyes tagállamokra tartozik saját közrendjük követelményeinek meghatározása, a nemzeti közrenden belül létezik az uniós értékek, elvek és alapvető szabályok azonos normatív tartalommal bíró magja, amelyet minden tagállamnak figyelembe kell vennie.

13 — Krombach-ítélet (C-7/98, EU:C:2000:164, 22. és 23. pont); Renault-ítélet (C-38/98, EU:C:2000:225, 27. és 28. pont); Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 56. és 57. pont); flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-302/13, EU:C:2014:2319, 47. pont). Alber főtanácsnok teljesen egyértelműen fogalmazott a Renault-ügyre vonatkozó indítványában: „a Bíróság által végzett értelmezés célja az egyezmény eltérő értelmezéseinek elkerülése” (Renault-ítélet, EU:C:1999:325, 58. pont).

14 — Lásd: Fallon, M., „Les conflits de lois et de juridictions dans un espace économique intégré – l’expérience de la Communauté européenne”, *Recueil des cours*, 1995, 255. o.: „A többi jogrendszerhez hasonlóan [az uniós] jog olyan közrendi szabályokat tartalmaz, amelyekből azok alapvető jellege miatt nem lehet eltérni. Az ilyen normákat lényegesnek tekintik a piac működése, illetve azon személy szempontjából képviselt jelentőségük folytán, akinek a védelmét célozzák”.

15 — Lásd: Eco Swiss ítélet (C-126/97, EU:C:1999:269, 36. pont).

2. A 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja értelmében vett „közrend” fogalmának keretei az ítélkezési gyakorlatban

40. A 44/2011 rendelet, (6) preambulumbekzdésével összhangban, az európai igazságügyi térség létrehozásába illeszkedik, amely térségben biztosítani kell a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok szabad mozgását, ami az e rendelet által követett alapvető célok egyike. A 44/2001 rendelet (16) és (17) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a rendelet által előírt elismerési és végrehajtási szabályok az igazságszolgáltatás iránt az Unióban táplált kölcsönös bizalmon alapulnak. Ez a bizalom nemcsak azt követeli meg, hogy az egyik tagállamban hozott bírósági határozatokat egy másik tagállamban automatikusan elismerjék, hanem azt is, hogy az e határozatok ezen másik tagállambeli végrehajthatóságát megállapító eljárás hatékony és gyors legyen. Egy ilyen, az említett rendelet (17) preambulumbekzdése szerinti eljárás csupán a megkeresett állambeli végrehajthatóság megállapításához szükséges iratok tisztán formai ellenőrzéséből állhat.¹⁶

41. Mivel az új tagállamok ezen egyezményhez történő csatlakozásáról szóló későbbi egyezmények által módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezmény (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény)¹⁷ helyébe a 44/2001 rendelet lépett¹⁸ a tagállamok közötti kapcsolatokban, a Bíróság által az egyezmény tekintetében megállapított értelmezés továbbra is érvényes az említett rendelet megfelelő rendelkezései tekintetében.¹⁹ Ez a helyzet a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja esetében, amely a Brüsszeli Egyezmény 27. cikke (1) bekezdésének helyébe lépett.²⁰ E cikk szerint a határozat nem ismerhető el, ha az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kéri. A hivatkozható megtámadási okok kifejezett felsorolását az említett rendelet 34. és 35. cikke tartalmazza. Ez a felsorolás, amelynek elemeit megszorítóan kell értelmezni, kimerítő jellegű.²¹ Kiemelendő, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontját szigorúan kell értelmezni, minthogy akadályt képez az említett rendelet egyik alapvető célkitűzésének megvalósítása előtt.²² Az e rendelkezésben szereplő közrendi záradék alkalmazására tehát csak kivételes esetekben van lehetőség.²³

42. Ahogyan ugyanis a jelen indítvány 38. pontjából is kitűnik, bár a közrend nemzeti jogi fogalom, a Bíróság szoros ellenőrzést végez felette, és azt megszorítóan értelmezi.²⁴ A megszorító értelmezés e követelménye már P. Jenard Brüsszeli Egyezményről szóló jelentésében²⁵ is szerepelt, és az a nemzeti jogokban is ismert.²⁶ Az egyezmény rendeletté alakítása során a „nyilvánvalóan” határozószónak az

16 — Prism Investments ítélet (C-139/10, EU:C:2011:653, 27. és 28. pont); flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (EU:C:2014:2319, 45. pont).

17 — HL 1972. L 299., 32. o.

18 — Lásd a 44/2001 rendelet 68. cikkének (1) bekezdését.

19 — Draka NK Cables és társai ítélet (C-167/08, EU:C:2009:263, 20. pont); SCT Industri ítélet (C-111/08, EU:C:2009:419, 22. pont); German Graphics Graphische Maschinen ítélet (C-292/08, EU:C:2009:544, 27. pont); Realchemie Nederland ítélet (C-406/09, EU:C:2011:668, 38. pont); Sapir és társai ítélet (C-645/11, EU:C:2013:228, 31. pont); Sunico és társai ítélet (C-49/12, EU:C:2013:545, 32. pont).

20 — A Bíróság az egyezmény 27. cikkének (1) bekezdésével – amelynek értelmében a határozat nem ismerhető el, „amennyiben az ilyen elismerés ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kéri” – összefüggésben hozta meg a Krombach-ítéletet (EU:C:2000:164), a Renault-ítéletet (EU:C:2000:225) és a Gambazzi-ítéletet (C-394/07, EU:C:2009:219).

21 — Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); Prism Investments ítélet (EU:C:2011:653, 33. pont), és flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (EU:C:2014:2319, 46. pont).

22 — Lásd ebben az értelemben: Solo Kleinmotoren ítélet (C-414/92, EU:C:1994:221, 20. pont); Krombach-ítélet (EU:C:2000:164, 21. pont); Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 26. pont); Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 55. pont); Prism Investments ítélet (EU:C:2011:653, 33. pont).

23 — Lásd ebben az értelemben: Hoffmann-ítélet (145/86, EU:C:1988:61, 21. pont); Krombach-ítélet (EU:C:2000:164, 21. pont); Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 26. pont); Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 55. pont).

24 — Lásd még: Gaudemet-Tallon, H., „De la définition de l'ordre public faisant obstacle à l'exequatur, Cour de justice des Communautés européennes – 11 mai 2000, Régie nationale des usines Renault SA c. Mexicar SpA et Orazio Formento”, *Revue critique de droit international privé*, 2000, 497. o.

25 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezményről szóló jelentés (HL 1979. C 59, 44. o.). Lásd az egyezmény 27. cikkének (1) bekezdéséhez fűzött kommentárt: „[a]z elismerés megtagadható, ha az ellentétes a megkeresett állam közrendjével. A bizottság szerint e záradék csak kivételes körülmények között alkalmazható”.

26 — Az „enyhített hatásról” lásd: Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement n° 44/2001. Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 4. kiadás, L. G. D. J., 2010, 412. o., és Francq, S., „Article 34”, *Brussels I Regulation*, Ulrich Magnus és Peter Mankowski (szerk.), 554–600. o., 566. o.

utóbbi szövegébe történő beiktatása az ítéletek elismerése és a közrend közötti nyilvánvaló ellentmondás követelményét konkretizálja.²⁷ E módosítás, ahogyan az a tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat 41. cikkének indoklásából kitűnik, arra irányult, hogy kiemelve „a közrendre hivatkozás kivételes jellegét”, az „ítéletek szabad mozgása javításának céljából”.²⁸

43. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a külföldi határozatok érdemi felülvizsgálatának tilalmával a 44/2001 rendelet 36. cikke és 45. cikkének (2) bekezdése megtiltja a megkeresett állam bíróságának, hogy elutasítsa e határozat elismerését vagy végrehajtását pusztán azon az alapon, hogy eltérés van a származási állam bírósága által alkalmazott jogszabály és azon jogszabály között, amelyet a megkeresett állam bírósága alkalmazott volna abban az esetben, ha a jogvita előtte folyt volna. Főszabályként a megkeresett állam bírósága nem vizsgálhatja felül a származási állam bírósága által kifejtett jogi vagy ténybeli megállapítások helyállóságát.²⁹

44. A fentiekből az következik, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában szereplő közrendi záradék alkalmazása csak abban az esetben képzelhető el, ha a másik tagállamban hozott ítélet elismerése vagy végrehajtása annyira elfogadhatatlan mértékben ellentétes a megkeresett állam jogrendjével, hogy az valamely alapelv sérelmét jelenti. A másik tagállamban hozott határozatok érdemi felülvizsgálatára vonatkozó tilalom tiszteletben tartása érdekében e sérelemnek olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésén kell alapulnia, amely a megkeresett állam jogrendjében lényegi jelentőségűnek tekinthető, vagy olyan jog megsértésén, amelyet e jogrendben alapvetőnek ismernek el.³⁰ A nemzeti bíróságnak ugyanis ugyanolyan hatékonyan kell biztosítania a nemzeti jogrend által biztosított jogok védelmét, mint az uniós jog által biztosítottakat.³¹

3. Jogi értékelés

a) A lényegi jelentőségű szabály, az alapvetőnek elismert jog vagy az uniós jog alapvető elve megsértéséről

45. Az alapeljárásban, ahogyan az a jelen indítvány 33. pontjából kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság kizárólag arra hivatkozik, hogy a származási állam bírósága megsértette a 89/104 irányelv 5. cikkét.

46. E tekintetben a német kormány és a Bizottság előadja, hogy nehezen képzelhető el, hogy a 89/104 irányelv 5. cikkének a Sofiyski gradski sad részére felrőtt, az utóbbi 2010. január 11-i határozatában elkövetett megsértését az uniós jog egyik alapvető elve megsértésének lehessen tekinteni.

47. Ezzel magam is egyetértek.

27 — Ami a Brüsszeli Egyezményben már kezdettől szerepelt. Lásd ebben az értelemben: Francq, S., i. m., 566. o.

28 — **A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló EK tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat** (COM/99/0348 végleges). A 44/2001 rendelet felülvizsgálata során a Bizottság javaslatot tett az elismerési eljárás és a közrendi záradék, mint a határozat végrehajtásának megtagadási oka hatályon kívül helyezésére. E javaslatot azonban nem fogadták el. Vitathatatlan, hogy a végrehajtási szabályokat könnyebbé tették, de a közrendi záradék változatlan maradt. E tekintetben lásd a **polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatot** (COM/2010/0748 végleges), valamint a **polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet** (HL L 351., 1. o.) 45. cikkét.

29 — Lásd: Krombach-ítélet (EU:C:2000:164, 36. pont); Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 29. pont); Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 58. pont); flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (EU:C:2014:2319, 48. pont).

30 — Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 30. pont); Gambazzi-ítélet (EU:C:2009:219, 27. pont); Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 59. pont); flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (EU:C:2014:2319, 49. pont). Lehet szó eljárási közrendről, illetve érdemi közrendről is, de a mechanizmusnak kivételesnek kell maradnia. Lásd ebben az értelemben: Gaudemet-Tallon, H., i. m., 424. o.

31 — Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 32. pont).

48. Megjegyzem mindenekelőtt, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja értelmében vett közrendet *in concreto*, azaz a szóban forgó határozat elismerése által kiváltott hatások súlyossága alapján kell értékelni. Eképpen az alapeljárás és a megkeresett állam jogrendje közötti kapcsolatot szintén figyelembe kell venni.³²

49. A jelen ügyben, ahogy azt már az előzetes megjegyzésekben jeleztem, bár az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő azon állítás, amely szerint a Varhoven kasatsionen sad 2009. június 15-i értelmező határozata ellentétes az uniós joggal, nem helytálló, a Bizottság e tekintetben tett észrevételeire figyelemmel nem lehet kizárni, hogy a Sofiyski gradski sad tévesen alkalmazta e határozatot.

50. Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a megkeresett állam bírósága – anélkül, hogy ezzel ne vonná kétségbe a 44/2001 rendelet célját – nem tagadhatja meg egy valamely másik tagállamból származó határozat elismerését pusztán azzal az indokkal, hogy úgy ítéli meg, hogy e határozatban tévesen alkalmazták a nemzeti vagy az uniós jogot.³³

51. A közrendre való hivatkozás kivételes jellege folytán úgy vélem, hogy főszabály szerint az alapeljárásban szereplőhöz hasonló esetleges téves jogalkalmazást önmagában nem lehet úgy tekinteni, mint a közrend megsértését, és az nem igazolhatja a Sofiyski gradski sadtól származó határozat elismerésének megtagadását sem.³⁴ Egyrészt az elismerés megtagadása nem felel meg a Bíróságnak a jelen indítvány 44. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatában megjelölt feltételeknek. A megtagadási ok akkor áll fenn, ha a határozat elismerésének hatásai ellentétesek a megkeresett állam jogrendjével,³⁵ ami mind a nemzeti jogra, mind pedig az uniós jogra vonatkozik, azzal, hogy e hatásoknak el kell érniük a súlyosság egy bizonyos szintjét, vagyis olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésén kell alapulniuk, amely a megkeresett állam jogrendjében *lényegi jelentőségűnek* tekinthető, vagy olyan jog megsértésén, amelyet e jogrendben *alapvetőnek* ismernek el.³⁶ Másrészt, a Sofiyski gradski sad határozatának elismerése nem ellentétes annyira *elfogadhatatlan mértékben* a megkeresett állam jogrendjével, hogy az valamely *alapelv* sérelmét jelenti. Az eltérő döntés tehát azzal a kockázattal járna, ahogyan azt a Bizottság megjegyezte, hogy visszaállításra kerülne a 44/2001 rendelet 36. és 45. cikke által tiltott felülvizsgálati hatáskör. Az ilyen döntés a Bizottság szerint továbbá egyrészt az igazságszolgáltatás iránt az Unióban táplált kölcsönös bizalom megkérdőjelezését is eredményezné, amelyen a 44/2001 rendelet által előírt elismerési és végrehajtási szabályok alapulnak, másrészt pedig hátrányosan befolyásolná a bírósági határozatok elismerésének és végrehajtásának hatékonyságát és gyorsaságát.

52. Vitathatatlan ugyanakkor, hogy nem zárható ki, hogy egy ilyen hiba eredményeként a határozat elismerése nyilvánvalóan lényegi jelentőségű szabályokat vagy alapelveket sért, beleértve az uniós jog szabályait és elveit is. Egyébként hangsúlyozni kell, hogy az uniós közrend ilyen szabályainak vagy alapelveinek³⁷ megsértésére van szükség. Márpedig a Bizottsághoz hasonlóan még arról sem vagyok

32 — Lásd: Francq, S., i. m., 566. o. és Moitinho de Almeida, J. C., „Refus de la reconnaissance ou de l'exécution des jugements étrangers: l'ordre public”, *L'Europe des droits fondamentaux*, szerkesztette: Luc Weitzel, A. Pedone, 2013, 153–164. o., 155. o.

33 — Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 33. pont); Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 60. pont).

34 — Alber főtanácsnok szerint a téves ítéletek meghozatalára és jogerőre emelkedésére akár a megkeresett államban is sor kerülhet. Másként fogalmazva, azokat ebben az államban hibáik ellenére végre kell hajtani. Az ezekkel egyenértékű külföldi ítéletek elismerése tehát önmagában nem sértheti a megkeresett állam közrendjét. Lásd: Alber főtanácsnok Renault-ügyre vonatkozó indítványa (EU:C:1999:325, 66. pont).

35 — Jenard-jelentés, 44. o.

36 — Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 30. pont) és Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 59. pont). E tekintetben a jogtudomány álláspontja az, hogy amennyiben a származási ország bírósága tévedésből egy uniós joggal ellentétes nemzeti törvényt alkalmazva döntött, akkor ezáltal ugyan megsérti az uniós jog egy esettől függően többé-kevésbé jelentős lényegi rendelkezését, de elsősorban az uniós jog egyik alapvető elvét, e jog nemzeti joggal szembeni elsőbbségét sérti meg. Lásd: Gaudemet-Tallon, H., „De la définition [...]”, hivatkozás fent, 497. o.

37 — Lásd analógia útján: Alber főtanácsnok Renault-ügyre vonatkozó indítványa (EU:C:1999:325, 67. pont).

meggyőződve, hogy az alapeljárásban a minimális harmonizációt előíró, a tagállami védjegyszabályozások közelítését célzó, de a tagállamok számára az átültetést illetően meglehetősen nagy szabadságot biztosító³⁸ irányelvben szereplő rendelkezés téves alkalmazása vagy értelmezése lényegi jelentőségű szabályok vagy alapelvek megsértésének minősíthető-e.³⁹

53. A Bíróság által az Eco Swiss ítéletben⁴⁰ a választottbírói ítélet végrehajthatósága kapcsán adott válasz nem változtat ezen az értékelésen. Ebben az ítéletben ugyanis a Bíróság azt mondta ki, hogy az EUMSZ 101. cikk az Unióra bízott feladatok teljesítését és különösen a belső piac működését szolgáló elengedhetetlen alapvető rendelkezés.⁴¹ Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az uniós jog e rendelkezése a külföldi választottbírói határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, New Yorkban, 1958. június 10-én kelt Egyezmény⁴² értelmében vett közrendi rendelkezés, ami nem valósulhat meg a 44/2001 rendelet 34. cikke 1. pontjának értelmében a 89/104 rendelet 5. cikke esetében.

54. Ezen ítélet jelen ügy szempontjából fennálló relevanciájának hiánya több más eltéréstől is következik. Először, a 34. cikk 1. pontja nem valamely választottbírói ítélet, hanem egy másik tagállamban hozott bírói határozat elismerésének megtagadását teszi lehetővé. Márpedig fennáll a nemzeti bíróságok e határozatai jogszerűségének vélelme. E jogszerűségi vélelem igazolja azt, hogy a Bíróság által alkalmazott közrendi feltétel kevésbé szigorú a bírói határozatok esetében, mint a választottbírói ítéleteknél. Másodszor, a tagállami bíróságok által hozott határozatok az uniós jog által kialakított bírói védelem rendszere és különösen az előzetes döntéshozatali mechanizmus hatálya alá tartoznak, ami a választottbírói ítéletek esetében nem áll fenn.⁴³ A Bíróság e tekintetben hangsúlyozta, hogy a szerződésben kikötött választottbírói ítélet nem tekintendő az EUMSZ 267. cikk értelmében „egy tagállam bíróságának”, mivel a választottbírók, ellentétben egy nemzeti bírósággal, nem kérhetik a Bíróságtól, hogy hozzon előzetes döntést az uniós jog értelmezésével kapcsolatos valamely kérdésben.⁴⁴ A tagállamok által a bírói határozataikba vetett kölcsönös bizalom, és az uniós jog által kialakított bírói védelem rendszere ugyanis nagymértékben magyarázatot ad arra, hogy az Eco Swiss ügyben és a Renault-ügyben eltérő döntés született.⁴⁵ Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog arra kötelezi a tagállamokat, hogy térítsék meg a magánszemélyeknek okozott olyan károkat, amelyek az uniós jog nekik felróható megsértéséből erednek, beleértve azt is, ha a kérdéses jogsértés a végső fokon ítélkező bíróság határozatából ered.⁴⁶ A tagállam felelőssége mellett fennáll az EUMSZ 258. cikk alapján a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset benyújtásának lehetősége is.

b) A lojális együttműködés elvének megsértéséről

55. A Diageo Brands arra hivatkozik, hogy mind a Sofiyski gradski sad, mind a Varhoven kasatsionen sad megsértette arra irányuló kötelezettségét, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesszen a Bíróság elé.

38 — Lásd a 89/104 irányelv (3)–(5) preambulumbekzdését.

39 — Ezenkívül, az uralkodó tudományos álláspont szerint a 44/2001 rendelet hatálya alá tartozó területeken ritka, hogy egy uniós tagállamban hozott határozat sértse egy másik uniós tagállam közrendjét. A „polgári és kereskedelmi ügyekben” a különböző tagállamokban érvényesülő alapvető felfogást ugyanazok a vezérelvek határozzák meg, és ezek, ellentétben például azzal a helyzettel, amely a családjog területén érvényesülhetne, nem érzékenyek a közrend kérdésére. Lásd e tekintetben: Gaudemet-Tallon, H., i. m., 414. o.

40 — EU:C:1999:269.

41 — 36. pont.

42 — Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 330. kötet, 3. o. Lásd: Eco Swiss ítélet (EU:C:1999:269, 39. pont).

43 — Lásd: Francq, S., i. m., 570. o.

44 — EU:C:1999:269, 34. és 40. pont.

45 — Lásd ebben az értelemben: Francq, S., i. m., 571. o.

46 — Köbler-ítélet (C-224/01, EU:C:2003:513, 50. pont).

56. Ami először is a Sofiyski gradski sad előzetes döntéshozatalra utalási kötelezettségét illeti, emlékeztetek arra, hogy a Bíróság már megállapította, hogy az EUMSZ 267. cikkel annak érdekében bevezetett rendszer, hogy biztosítsa az uniós jog egységes értelmezését a tagállamokban, közvetlen együttműködést hoz létre a Bíróság és a nemzeti bíróságok között.⁴⁷

57. Ezzel összefüggésben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a bíróságok közötti párbeszéden alapul, amelynek kezdeményezése teljes mértékben a nemzeti bíróságnak az említett kérelem helyállóságára és szükségességére vonatkozó mérlegelésétől függ.⁴⁸ Ekképpen, ha a nemzeti bíróság határozatával szemben nincs lehetőség semmilyen bírósági jogorvoslatra, e bíróság az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése értelmében főszabály szerint köteles a Bírósághoz fordulni, ha az Európai Unió működéséről szóló szerződés értelmezésére vonatkozó kérdés merül fel előtte.⁴⁹

58. Az alapeljárásban nehezen lehet a származási állam bíróságának felróni, hogy nyilvánvalóan megsértette az előzetes döntéshozatalra utalással kapcsolatos kötelezettségét. A Sofiyski gradski sad egy elsőfokú bíróság, amelynek határozatával szemben fellebbezést, vagy akár a végső fokon eljáró bolgár bíróság előtti felülvizsgálati kérelmet is elő lehet terjeszteni. Következésképpen, az EUMSZ 267. cikk második bekezdése alapján a Sofiyski gradski sad nem volt köteles arra, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesszen elő.⁵⁰

59. Ami másodszor a Varhoven kasatsionen sad 2009. június 15-i értelmező határozatát illeti, amely a Sofiyski gradski sad 2010. január 11-i határozatának alapjául szolgált, pusztán annak megállapítására szorítkozom, hogy az alapeljárás kizárólag a Sofiyski gradski sad 2010. január 11-i határozatának elismerésére vonatkozik.

c) A jogorvoslati lehetőségek kimerítésének elmulasztásáról

60. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az őt érintő eljárásban a Diageo Brands nem élt azokkal a jogorvoslati lehetőségekkel, amelyeket számára a nemzeti jog kínált. E tekintetben előadja, hogy e tartózkodás oka az volt, hogy a bolgár bíróságok előtt rendelkezésre álló jogorvoslatok kihasználásának nem volt értelme, mivel azok nem eredményezték volna e bíróságok eltérő döntését.

61. Számomra ez az érv nem meggyőző.

62. A jelen indítvány 50. pontjában emlékeztettem arra, hogy a nemzeti vagy az uniós jog pusztán téves alkalmazása nem igazolhatja a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontján alapuló elismerés megtagadását.⁵¹ A Bíróság kijelentette, hogy ilyen esetekben az egyes tagállamok által működtetett jogorvoslati rendszer, amelyet kiegészít az EUMSZ 267. cikkben foglalt előzetes döntéshozatali eljárás, a jogalanyok számára megfelelő garanciát nyújt.⁵²

47 — Cartesio-ítélet (C-210/06, EU:C:2008:723, 90. pont); Kelly-ítélet (C-104/10, EU:C:2011:506, 6. pont); Consiglio nazionale dei geologi és Autorità garante della concorrenza e del mercato ítélet (C-136/12, EU:C:2013:489, 28. pont).

48 — Cartesio-ítélet (EU:C:2008:723, 91. pont); Kelly-ítélet (EU:C:2011:506, 63. pont).

49 — Lásd: Parfums Christian Dior ítélet (C-337/95, EU:C:1997:517, 26. pont), valamint Consiglio nazionale dei geologi és Autorità garante della concorrenza e del mercato ítélet (EU:C:2013:489, 25. pont).

50 — Megjegyzem azt is, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem tűnik ki, hogy a 89/104 irányelv 5. cikke értelmezésének kérdését felvetették-e a Varhoven kasatsionen sad előtt.

51 — Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 33. pont); Apostolides-ítélet (EU:C:2009:271, 60. pont).

52 — Renault-ítélet (EU:C:2000:225, 33. pont).

63. Vitathatatlan, hogy a nemzeti szinten kialakított jogorvoslati lehetőségek tekintetében a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja nem írja elő a jogorvoslati lehetőségek kimerítését a származási tagállamban. A Bizottság ugyanakkor megjegyzi, hogy a 44/2001 rendelet azon az alapvető elgondoláson alapul, hogy az alapeljárás keretében hozott aktusokat, beleértve az érdemi hibák kijavítását is, a származási tagállamban kell meghozni.⁵³

64. Természetesen egyetértek e megközelítéssel. A közrendi fenntartás kivételes jellege ugyanis azon a feltevésen is alapul, miszerint az alperesek kihasználnak minden, a származási tagállam joga által biztosított jogorvoslati lehetőséget a téves jogalkalmazás kijavítására. Vitathatatlan, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja nem követeli meg a jogorvoslati lehetőségek kimerítését a származási tagállamban. Mindazonáltal úgy kell tekinteni, hogy főszabály szerint – kivéve természetesen azokat a rendkívüli körülményeket, amelyek túlságosan nehézké vagy lehetetlenné teszik a jogorvoslati lehetőségek kihasználását a származási tagállamban – a jogalanyoknak e tagállamban ki kell használniuk minden rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget, annak érdekében, hogy megelőzzék a közrend megsértését. Ez annál is inkább fontos, amennyiben a közrend állítólagos megsértése az uniós jog megsértéséből következik. Ekképpen, minden tagállami bíróságot egyértelmű kötelezettség terhel az uniós közrend tiszteletben tartására.⁵⁴

65. E tekintetben úgy vélem, hogy a 44/2001 rendelet szelleme és célja mellett szól, hogy a megkeresett állam bíróságának figyelembe kell vennie azt, hogy a származási államtól származó határozat elismerését kifogásoló személy nem vette igénybe a nemzeti jog által számára biztosított jogorvoslati lehetőségeket.⁵⁵ Következésképpen azt, hogy a származási állam jogrendjében fennállnak az uniós jogi jogsértések nemzeti bíróság által történő orvoslását célzó mechanizmusok, mindenképpen figyelembe kell vennie a megkeresett állam bíróságának, amikor azt értékeli, hogy esetlegesen fennáll-e közrendjének olyan nyilvánvaló megsértése, amely igazolja egy határozat elismerésének a 44/2001 rendelet keretében való megtagadását.⁵⁶ Ugyanakkor e figyelembevétel esetről esetre kell elvégezni, az adott ügy konkrét körülményeitől függően.⁵⁷ Ahogyan azt a jelen indítvány 39. pontjában említettem, amennyiben a szóban forgó jogsértés az Unió közrendjét érinti, a nemzeti jogrendtől eltérően, a valamennyi tagállamot terhelő, e jogsértés figyelembevételére vonatkozó kötelezettség azon kötelezettségükből ered, hogy biztosítaniuk kell az uniós jog megfelelő alkalmazását.⁵⁸

66. Az alapeljárásban a bolgár jog által a Diageo Brands részére biztosított jogorvoslati lehetőségek kimerülése végül lehetővé tette volna az utóbbi számára, hogy a végső fokon eljáró bolgár bíróság előtt arra hivatkozzon, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést kell előterjeszteni.

67. Mindenesetre nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy amennyiben egyrészt a Diageo Brands kimerítette volna a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket a bolgár bíróságok előtt, másrészt pedig a felsőbb bíróságok megsértették volna az uniós jogot, a Diageo Brandsnek lehetősége lett volna arra, hogy a bolgár állam felelősségére hivatkozzon. A Bizottság szerint, bár az uniós jog által kialakított

53 — E tekintetben lásd többek között a 44/2001 rendelet 46. cikkét.

54 — Lásd: Fallon, M., i. m., 255. o.

55 — Francq, S., i. m., 567–568. o.

56 — Uo., 573. o. Lásd még: Hess, B., Pfeiffer, T. és Schlosser, P., *The Brussels I. Regulation (EC) No 44/2001*, Beck München, 2008, 145. o.: „[...] the control of the foreign judgment should at least be retained when the Member State of origin does not provide for an efficient remedy”.

57 — Különösen attól függően, hogy az érintett személy rendelkezett-e a jogi lehetőségek kihasználásához szükséges eszközökkel, illetve rendelkezésre állt-e a megfelelő jogi segítségnyújtás.

58 — Az Unión belüli kölcsönös bizalom fogalma az igazságszolgáltatás területén azzal jár, hogy a származási ország bíróságánál marad az eljárás lefolytatásának és befejezésének irányítása. Az érintettek az esetleges (eljárási és érdemi) szabálytalanságokra is ezen állam valamely bírósága előtt kell hivatkozni. Az érintett nem számíthat arra a lehetőségre, hogy ezeket a szabálytalanságokat a megkeresett állam bírósága előtt hozza fel, mivel a bírói jogvédelemre vonatkozó szabályok összehasonlíthatók a két államban. Lásd: Grzegorzcz, P., *Automatyczna wykonalność orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych w Unii Europejskiej – geneza, stan obecny i perspektywy*, *Europejskie prawo procesowe cywilne i kolizyjne*, P. Grzegorzcz, K. Weitz (szerk.), Varsó, 2012, 37. o. Ehhez hozzáténném, hogy amennyiben az Unió közrendjének az uniós jog megszegéséből következő megsértéséről van szó, a védelem szintjét az Unió valamennyi tagállamában azonosnak kell tekinteni.

bírói védelem rendszere nem képes garantálni, hogy egyáltalán nem kerül sor téves jogalkalmazásra, lehetőséget biztosít a felek számára, hogy az uniós jog téves alkalmazása esetén kártérítésben részesüljenek. E tekintetben, ahogy arra már a fenti 54. pontban is emlékeztettem, a Bíróság kimondta, hogy az az elv, amely szerint tagállam köteles megtéríteni a magánszemélyeknek okozott olyan károkat, amelyek az uniós jog felróható megsértéséből erednek, akkor is alkalmazandó, ha a kérdéses jogsértés a végső fokon ítélkező bíróság határozatából ered.⁵⁹

4. Közbenső következtetés

68. Figyelemmel a fenti megfontolások összességére, az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy az a körülmény, hogy egy a származási államban hozott határozat ellentétes az uniós joggal, nem igazolja azt, hogy e határozatot ne ismerjék el a megkeresett államban azzal az indokkal, hogy az sérti ezen állam közrendjét. A nemzeti jog vagy az uniós jog alapeljárásban szereplőhöz hasonló pusztán téves alkalmazása, amennyiben nem jelenti a megkeresett tagállam jogrendje valamely lényegi jelentőségű jogszabályának nyilvánvaló megsértését, nem igazolhatja az elismerésnek a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja alapján történő megtagadását.

69. A megkeresett állam bíróságának, amikor megvizsgálja, hogy adott esetben fennáll-e a közrendnek az uniós jog alapvető szabályainak megsértéséből eredő nyilvánvaló megsértése, figyelembe kell vennie azt, hogy a határozat megkeresett államban való elismerését kifogásoló személy nem élt azokkal a jogorvoslati lehetőségekkel, amelyek a származási államban rendelkezésére álltak.

C – A harmadik kérdéstről

70. Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy azok a költségek, amelyek a valamely tagállamban indított, lefoglalással okozott kár megtérítése iránti keresetre vonatkozó alapeljáráshoz kapcsolódnak, mely utóbbi eljárás során felmerült egy másik tagállamban egy szellemi tulajdonjog érvényesítésére irányuló eljárásban hozott határozat elismerésének kérdése –, a 2004/48 irányelv 14. cikkének hatálya alá tartoznak-e.

71. A 2004/48 irányelv annak 1. cikke szerint azokról az intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról szól, amelyek a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezenkívül ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ezeket az intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat ezen irányelv a 3. cikkével összhangban alkalmazni kell többek között az érintett tagállam nemzeti jogában foglalt bármely szellemi tulajdonjog megsértése esetén. Ekképpen, a 2004/48 irányelv általános célja a tagállami jogszabályok egymáshoz való közelítése egy magas, egyenértékű és egységes védelmi szint belső piacon belüli biztosítása érdekében.⁶⁰

72. Egyébiránt a 2004/48 irányelv nem a szellemi tulajdonjogok valamennyi vonatkozásának, csupán azoknak a szabályozására irányul, amelyek egyrészt e jogok tiszteletben tartásával, másrészt azok megsértésével kapcsolatosak, az arra szolgáló hatékony jogorvoslati eljárások meglétének előírásával, hogy valamennyi fennálló szellemi tulajdonjogi jogsértés megszűnjön, vagy orvoslásra kerüljön.⁶¹

59 — Köbler-ítélet (EU:C:2003:513, 50. pont).

60 — Lásd a 2004/48 irányelv (10) és (11) preambulumbekkezdését.

61 — Bericap Záródástechnikai ítélet (C-180/11, EU:C:2012:717, 75. pont).

73. E tekintetben a kártérítési keresetek szorosan kapcsolódnak a szellemi tulajdonjogok védelmének biztosítására irányuló eljárásokhoz. Ekképpen egyrészt a 2004/48 rendelet 7. cikke olyan intézkedéseket ír elő, amelyek lehetővé teszik az olyan áruk lefoglalását, amelyekről gyanítható, hogy sértik a szellemi tulajdonjogokat.⁶² Másrészt, az irányelv 9. cikkének (7) bekezdése olyan intézkedéseket ír elő, amelyek lehetővé teszik az indokolatlan lefoglalás által okozott kár megtérítése iránti kereset benyújtását. A Bizottság szerint ezek az intézkedések olyan garanciát jelentenek, amelyet a jogalkotó az általa előírt azonnali és hatékony ideiglenes intézkedések ellensúlyozására ítélt szükségesnek.⁶³

74. Ami a 2004/48 irányelv 14. cikkét illeti, a Bíróság kimondta, hogy e rendelkezés célja a szellemi tulajdonjogok védelmi szintjének megerősítése, és annak meg kell akadályoznia, hogy a sérelmet szenvedett felet visszatartsák attól, hogy a jogai védelme érdekében bírósági eljárást kezdeményezzen.⁶⁴

75. A Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy a 2004/48 irányelv 14. cikkének széles és általános megfogalmazása alapján – amely „nyertes félre” és „vesztes félre” utal, anélkül hogy megjelölné, az ezen irányelv által előírt melyik eljárásról van szó – úgy lehet tekinteni, hogy e rendelkezés alkalmazandó olyan fél esetében, amely anélkül lett pervesztes, hogy szellemi tulajdonjog jogosultja lenne, és amelyről feltehető, hogy megsértett egy ilyen jogot.

76. Az eddigi megfontolások összességére tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, miszerint azok a költségek, amelyek a Hollandiában indított, lefoglalással okozott kár megtérítése iránti keresetre vonatkozó alapeljáráshoz kapcsolódnak, – amely eljárás során felmerült egy tagállamban egy szellemi tulajdonjog érvényesítésére irányuló eljárásban hozott határozat elismerésének kérdése –, a 2004/48 irányelv 14. cikkének hatálya alá tartoznak.

V – Végkövetkeztetések

77. Az eddigi megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Hoge Raad der Nederlanden által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdéseket az alábbiak szerint válaszolja meg:

- 1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 34. cikkének 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy az, hogy egy, a származási államban hozott határozat ellentétes az uniós joggal, nem igazolja azt, hogy e határozatot ne ismerjék el a megkeresett államban azzal az indokkal, hogy az sérti ezen állam közrendjét. A nemzeti jog vagy az uniós jog alapeljárásban szereplőhöz hasonló pusztán téves alkalmazása, amennyiben nem jelenti a megkeresett tagállam jogrendje egy lényegi jelentőségű jogszabályának nyilvánvaló megsértését, nem igazolhatja az elismerés megtagadását a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja alapján. A megkeresett állam bíróságának, amikor megvizsgálja, hogy fennáll-e az uniós jog közrendjének az uniós jog alapvető szabályainak megszegéséből következő nyilvánvaló megsértése, figyelembe kell vennie azt, hogy a határozat megkeresett államban való elismerését kifogásoló személy nem élt azokkal a jogorvoslati lehetőségekkel, amelyek a származási államban rendelkezésére álltak.

62 — A 2004/48 irányelv 7. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy „amennyiben a továbbiakban megállapítják, hogy nem történt szellemi tulajdonjogi jogsértés vagy annak veszélye nem állt fenn, a bíróságok az alperes kérelmére elrendelik, hogy a felperes nyújtson megfelelő kártérítést az alperes számára az ilyen intézkedések által okozott károkért”.

63 — A 2004/48 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése.

64 — Realchemie Nederland ítélet (EU:C:2011:668, 48. pont).

- 2) Azok a költségek, amelyek az egy tagállamban indított, lefoglalással okozott kár megtérítése iránti keresetre vonatkozó alapeljáráshoz kapcsolódnak – amely eljárás során felmerült egy másik tagállamban egy szellemi tulajdonjog érvényesítésére irányuló eljárásban hozott határozat elismerésének kérdése –, a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikkének hatálya alá tartoznak.